

กฎวังหลวง (๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๔๙๒)



นางสาวสุเพ็ญ ศิริคุณ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

แผนกวิชาการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. ๒๕๑๘

008600

008600

i 18012859

The Rebellion of February 26, 1949



Miss Supen Sirikune

**A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
For the Degree of Master of Political Science
Department of Government
Graduate School
Chulalongkorn University**

1975

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยเป็นส่วนหนึ่งของการ
ศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต



.....
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการตรวจวิทยานิพนธ์

Dr. Lawrence ประธานกรรมการ

Dr. G. S. S. กรรมการ

Dr. S. S. กรรมการ

อาจารย์ผู้ควบคุมการวิจัย

ศาสตราจารย์ ดร. ภิระมล ทองธรรมชาติ

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หัวข้อวิทยานิพนธ์ กฎวังหลวง (๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๔๙๖)
 ชื่อ นางสาวสุเพ็ญ กิริคุณ แผนก วิชาการปกครอง
 ปีการศึกษา ๒๕๑๔



บทคัดย่อ

แนวทางการเปลี่ยนแปลงการปกครองของไทย จากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชมาเป็นระบอบประชาธิปไตย ถึงเวลานี้เป็นระยะเวลา ๔๓ ปีแล้วก็ตาม แต่ผลจากการปฏิวัติเมื่อปี ๒๔๗๕ นั้น มิได้ก่อผลในทางประชาธิปไตยอย่างแท้จริง กล่าวคือ อำนาจการปกครองมิได้ตกมาถึงมือประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศ ตรงกันข้ามกลับอยู่ในมือของคนเพียงกลุ่มหนึ่ง ทำให้เกิดการช่วงชิงอำนาจกันเองในเฉพาะกลุ่มผู้บริหารประเทศมาตลอด

การศึกษาเหตุการณ์กฎวังหลวง ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๔๙๖ นับทั้งแง่วัตถุประสงค์ เหตุการณ์ และผลสะท้อนของการกบฏครั้งนี้ เป็นการยืนยันถึงคำกล่าวข้างต้นเป็นอย่างดี ทั้งนี้เนื่องจากกฎวังหลวงเป็นความพยายามกลับมาของวังชิงอำนาจการปกครองกลับไปของกุ่มพลเรือนที่สูญเสียอำนาจจากรัฐประหาร ๒๔๙๐ เพียงอย่างเดียว คณะกบฏการมิได้มีโครงการหรือแสดงวัตถุประสงค์อย่างชัดเจน ในอันที่จะแก้ไขปัญหาด้านสังคม เศรษฐกิจแต่อย่างใด นอกจากการเปิดเผยว่าทองการนำรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๔๗๕ กลับมาใช้ ทั้งที่รัฐธรรมนูญ ๒๔๗๕ นั้น มิได้ถือกันว่าเป็นรัฐธรรมนูญที่ลักษณะของประชาธิปไตยที่สมบูรณ์ เมื่อมีการต่อสู้กันด้วยกำลังเช่นนี้ ฝ่ายรัฐบาลซึ่งมีกำลังอาวุธพร้อมเพรียง จึงเป็นฝ่ายมีชัยชนะโดยง่าย ผลสะท้อนของการกบฏกระทบกระเทือนต่อกุ่มพลเรือนที่สนับสนุน นายปรีดี พนมยงค์ และกุ่มทหารเรือที่ช่วยเหลือน้อย่างรุนแรง กล่าวคือภายหลังจากเหตุการณ์กบฏครั้งนี้แล้ว คณะรัฐประหารสามารถทำการปราบปรามกุ่มผู้ต่อต้านทั้งสองกุ่มอย่างเด็ดขาด โดยไม่ทอ้งคำนึงถึงหลักเกณฑ์ของระบอบประชาธิปไตย ทั้งนี้เพราะคณะรัฐประหารตระหนักดีว่าตนเป็นกุ่มบุคคลเพียงกุ่มเดียวในขณะนั้นที่มีอำนาจสูงสุดในการบริหารประเทศ

หลังจากการปราบปรามกุ่มผู้ต่อต้านอำนาจได้หมดสิ้นแล้ว คณะรัฐประหารยังได้ดำเนินการคุมอำนาจการปกครองอย่างเด็ดขาด โดยการทำรัฐประหารเงียบใหม่ ๒๔๙๔ ซึ่งหมายถึงการสิ้นสุดวิวัฒนาการของระบอบประชาธิปไตยของประเทศไทยนับแต่นั้นมา.

Thesis Title "The Rebellion of February 26, 1949"
Name Miss Supen Sirikune Department of Political Science
Academic Year 1975

Abstract

Although the change of the Thai governmental system from Absolute Monarchy to Democracy took place 43 years ago, the outcome of the 1932 Revolution produce little progress toward democracy. That is, the executive power was taken over by the elite groups instead of the majority of the people. The political power, therefore, has been object of struggle among the elite groups.

The study of the objective, the event and the impact of the Rebellion of February 26, 1949 confirm the above mentioned hypothesis. Since this rebellion was only the struggle to retake the power by a civilian groups who lost it in the Coup d'état 1947. The rebel groups neither had plans nor clear objectives to solve the social and economic problems. They only revealed the intention of putting the 1932 constitution back into operation though it was not considered to be a perfect democratic constitution. When the fight for the political power occurred, the goverhment which was fully equipped with arms, defeated the opponents easily. This rebellion had great impact on both the Pro-Preedee civilian and naval groups. Consequently, the Coup d'état party decisively moved to suppress the two resistance groups, because the Coup d'état party realized that they themselves were the only group that had the supreme power.

Since then, the resistance groups had been silenced and liquidated. Later in 1951 the Coup d'état party who acquired absolute executive power made a silent Coup d'état which put an end to the democratic experiment in Thailand.



ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย



คำนำ

ในปัจจุบัน แม้ว่าประชาชนจะสามารถรวมกันสมัครขอการปกครองโดยทหาร ซึ่งถูกขาดอำนาจทางการเมืองไทยมาเป็นเวลานานได้แล้วก็ตาม ปัญหาที่จะท่องเที่ยวต่อไปอีกคือ การขาดผู้นำฝ่ายพลเรือนที่สามารถ ทั้งนี้โดยเหตุที่การเมืองของไทยนับตั้งแต่การปฏิวัติเมื่อปี ๒๔๗๕ เป็นต้นมา ได้มีการใช้กำลังหรือพยายามใช้กำลังเพื่อเปลี่ยนแปลงรัฐบาล แทนที่จะให้เป็นไปตามวิถีทางประชาธิปไตยมาโดยตลอด และในการต่อสู้เพื่อแย่งชิงอำนาจแต่ละครั้งนั้น ก็เป็นการช่วงชิงอำนาจกันเองในกลุ่มผู้บริหารประเทศ มิได้เกิดจากการเรียกร้อง หรือเข้ามีส่วนร่วมของประชาชนส่วนใหญ่แต่อย่างใด

กลุ่มทหารบกเป็นฝ่ายยึดอำนาจการปกครองไว้ได้นานที่สุด เพราะเป็นฝ่ายที่มีกำลังคน อาวุธ และระเบียบวินัยที่ดีกว่า ส่วนกลุ่มพลเรือนนั้นไม่สามารถเข้ามามีบทบาททางการเมืองอย่างต่อเนื่องกันได้เลย ทั้งนี้ นอกจากเหตุผลที่ว่า กลุ่มพลเรือนขาดระเบียบวินัยและกำลังอาวุธแล้ว พฤติกรรมต่าง ๆ ของกลุ่มพลเรือนส่วนใหญ่ก็แสดงให้เห็นถึงการขาดความรับผิดชอบต่อการส่งเสริมระบอบประชาธิปไตยอย่างแท้จริง ควดยการเข้าร่วมมือกับทหารผูกขาดอำนาจการปกครองไว้ในระยะแรก และเมื่อมีโอกาสเข้าบริหารประเทศก็ได้ใช้โอกาสนั้น กระจายส่วนร่วมทางการเมืองไปสู่ประชาชนส่วนใหญ่ แต่กลับทำการต่อสู้แย่งชิงอำนาจกันเองในระหว่างผู้นำพลเรือน เป็นเหตุให้ทหารบกกลับมาใช้อำนาจโดยง่าย

การศึกษาเหตุการณ์กบฏวังหลวงโดยละเอียด เป็นสิ่งที่น่าสนใจในแง่ที่ว่า ทำให้เห็นได้ชัดเจนถึงความผิดพลาดของกลุ่มพลเรือน ที่หัดสนใจเขาแย่งอำนาจกลับคืนไปจากทหารบก โดยการใช้อำนาจต่อสู้กันโดยลำพัง ซึ่งผลจากการกระทำครั้งนี้ ทำให้กลุ่มพลเรือนหมดโอกาสใด ๆ ทางการเมืองอย่างสิ้นเชิง

การเขียนวิทยานิพนธ์เรื่องกบฏวังหลวงนี้ ควดยการแนะนำหัวข้อเรื่อง ตลอดจนการตรวจสอบความถูกต้องในขณะที่ทำการค้นคว้า จากศาสตราจารย์ ดร. กระทบด ทองธรรมชาติ และควดยความกรุณาให้คำแนะนำข้อคิดเห็นต่าง ๆ ของศาสตราจารย์ ดร. วิจิตร ดุสิตานนท์ จนกระทั่งวิทยานิพนธ์เสร็จสมบูรณ์ ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ทั้งสองท่านมา ณ ที่นี้.



บทนำ

เป็นที่ยอมรับในปัจจุบันแล้วว่า การเปลี่ยนแปลงการปกครอง ๒๔๗๕ เป็นเพียงการโอนอำนาจการปกครองจากกษัตริย์มาสู่กลุ่ม "คณะราษฎร" เพียงคณะเดียว การปฏิวัติในทางที่จะมอบอำนาจการปกครองมาสู่ประชาชนอันเป็นหลักการสำคัญของการปกครองระบอบประชาธิปไตย

พฤติกรรมทางการเมืองหลังจาก พ.ศ. ๒๔๗๕ นั้น แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนถึงข้อความกังวลว่า ดังจะเห็นได้ว่าในระยะเกือบ ๔๐ ปีที่ผ่านมา ในจำนวนรัฐบาลชุดต่าง ๆ ที่ผิดัดเปลี่ยนกันเข้ามาบริหารประเทศไม่ต่ำกว่า ๓๕ ชุดนั้น เป็นการเข้ามาใช้อำนาจในการบริหารโดยการปฏิวัติที่สำเร็จผลเสีย ๗ ครั้ง ส่วนรัฐบาลที่เข้ามาบริหารงานโดยวิถีทางประชาธิปไตย คือ จากการเลือกตั้ง ส่วนใหญ่ไม่สามารถอยู่บริหารประเทศได้ครบตามกำหนดเวลา โดยเฉพาะรัฐบาลหลังจากสงครามโลกครั้งที่ ๒ นั้น คิดโดยเฉลี่ยแล้วมีอายุเพียงชุดละ ๔ เดือนเศษเท่านั้น รัฐบาลที่จะสามารถอยู่บริหารประเทศได้โดยมั่นคงและยาวนานมักเป็นรัฐบาลที่มุ่งกำลังทหารบกสนับสนุน

การที่พฤติกรรมทางการเมืองเป็นเช่นนี้ เนื่องจากคณะราษฎรไม่ได้อำนาจให้แก่ประชาชนตามที่ควรจะเป็น ทำให้ประชาชนซึ่งควรจะเป็นพลังที่มีอำนาจมากที่สุดนั้น ถูกกีดกันออกจากเวทีการเมือง เปิดโอกาสให้การต่อสู้ของชิงอำนาจกันอยู่ในระดับผู้นำ ซึ่งอาจแบ่งออกได้กว้าง ๆ ๒ ประเภท คือ กลุ่มผู้นำฝ่ายทหาร และ กลุ่มผู้นำฝ่ายพลเรือน กลุ่มผู้นำฝ่ายทหารซึ่งเป็นผู้นำโดยชอบด้วยกฎหมาย จึงเป็นฝ่ายได้เปรียบในการต่อสู้ โดยไม่ใช้กติกาของระบอบประชาธิปไตยมาโดยตลอด แม้วางกลุ่มผู้นำฝ่ายพลเรือนจะประสบโอกาสดียิ่งในระบอบประชาธิปไตยสงครามโลกครั้งที่ ๒ ซึ่งเหตุการณ์สงครามเป็นปัจจัยผลักดันให้กลุ่มผู้นำฝ่ายพลเรือนเข้ามาใช้อำนาจบริหารแทนผู้นำฝ่ายทหาร และแม้ว่าจะได้เปลี่ยนแปลงรัฐธรรมนูญมาเป็นฉบับ ๒๔๘๕ ซึ่งนับว่าเป็นประชาธิปไตยมากที่สุดก็ตาม กลุ่มผู้นำฝ่ายพลเรือนก็ไม่สามารถฉวยโอกาสนี้สร้างรากฐานแห่งประชาธิปไตยได้อย่างเต็มที่ โดยเฉพาะพรรคการเมืองที่เกิดขึ้นยังไม่ใช้พรรคการเมืองตามอุดมคติประชาธิปไตยอย่างแท้จริง ไม่สามารถดึงประชาชนให้เข้ามาสนับสนุนตนเองได้ ดังนั้นเมื่อปัจจัยภายนอกคือสถานการณ์สงครามสิ้นสุดลงไปแล้ว กลุ่มผู้นำฝ่ายทหารก็สามารถชิงอำนาจกลับไปได้อย่างง่ายดาย

การยึดอำนาจโดยคณะรัฐประหารเมื่อ ๘ พฤศจิกายน ๒๔๙๐ ได้ทำให้กลุ่มผู้นำฝ่ายทหาร

เขามีสำนวนใจในการปกครองประเทศอีกครั้งหนึ่ง แม่ว่าจะมีการพยายามช่วงชิงอำนาจจากบุคคลหลายฝ่ายหลายครั้ง เหตุการณ์ที่สำคัญ ๆ ก็คือ กบฏวังหลวง และกบฏแมนฮัตตัน ก็ไม่มีฝ่ายใดสามารถทำได้สำเร็จ ผู้นำฝ่ายทหารบกเป็นฝ่ายที่มีอำนาจสูงสุด เมื่อปราบทหารเรือได้อย่างราบคาบในปี ๒๔๙๔ และคงสภาพนั้นตลอดมา จนกระทั่งเหตุการณ์ ๑๔ - ๑๖ ตุลาคม ๒๕๑๖

ความมุ่งหมายของการศึกษาและขอบเขตของการศึกษา

การเสนอวิทยานิพนธ์ "กบฏวังหลวง" เป็นการเสนอเหตุการณ์หนึ่ง ที่แสดงถึงการพยายามช่วงชิงอำนาจกลับคืนโดยผู้นำฝ่ายพลเรือน ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากทหารเรือบางส่วน แต่ประสบความสำเร็จล้มเหลวในที่สุด

วัตถุประสงค์ในการเขียนวิทยานิพนธ์นี้ คือการรวบรวมเหตุการณ์ประวัติศาสตร์ช่วงหนึ่งซึ่งยังคงคลุมเครือ และยังไม่เคยได้มีการรวบรวมบันทึกในแง่วิชาการมาก่อน ทั้งนี้ โดยการรวบรวมข้อเท็จจริงอันเป็นเหตุที่มาของการกบฏ เหตุการณ์กบฏ และตัวบุคคลที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนผลสะท้อนทางการเมืองที่ติดตามมา

วิธีการศึกษาและเอกสารที่ใช้ประกอบการค้นคว้า

การศึกษาข้อเท็จจริงทาง ๆ ใช้ข้อมูลทางเอกสาร (Documentary Research) การศึกษาด้วยทฤษฎีหมาย (Legal Approach) ประกอบกับหลักฐานทางประวัติศาสตร์ (Historical Approach) นอกจากนี้ การสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ (Face-to-face interview) ก็เป็นส่วนสำคัญในการบันทึกเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ข
คำนำ	ง
บทนำ	จ



บทที่		
๑. ลักษณะการเมืองไทยหลังการเปลี่ยนแปลงปี ๒๔๗๕	๑	
๒. สภาพทางการเมืองก่อนเหตุการณ์กบฏวังหลวง	๓๐	
๓. เหตุการณ์กบฏ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๔๙๒	๕๑	
๔. เหตุการณ์ทางการเมืองภายหลังจากกบฏวังหลวง	๗๕	
๕. ผลสะท้อนทางการเมือง	๙๒	
บทสรุป	๙๘	
บรรณานุกรม	๑๐๑	
ประวัติการศึกษา	๑๐๒	

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย